

SUPREMUM SIGNATURAE APOSTOLICAE TRIBUNAL

Prot. N. 17447/85 C.A.

Archidioecesis X.
 Demolitionis Ecclesiae S. E.
 (Consilium pro servanda Ecclesia paroeciali S. E. -
 Congregatio pro Clericis)

Incid.: recursus adversus decretum reiectionis
 ex parte Congressus huius Supremi Tribunalis

DECRETUM DEFINITIVUM

IN NOMINE DOMINI. AMEN.

IOANNE PAULO PP. II, feliciter regnante, Pontificatus Dominationis
 Suae anno X, die 21 novembris 1987, Supremum Signaturae Apostolicae
 Tribunal, videntibus Em.mis PP.DD. Aurelio Sabattani, Praefecto, Ber-

nardino Gantin, Petro Palazzini, Mario Aloisio Ciappi, Aloisio Dadaglio,
 Simone Lourdusamy, Rosalio Josepho Castillo Lara, Ponente, et Alphonso
 Maria Stickler, in causa Archidioecesis X., Demolitionis Ecclesiae S.E. in
 urbe A., inter recurrentem Consilium pro servanda Ecclesia paroeciali
 S.E. in urbe A., repraesentatum per procuratorem Adv. Carolum Tricerri,
 et resistentem Congregationem pro Clericis, repraesentatam per Adv.tum
 Publicae Administrationis, Adv.tum Conradum Bernardini, interveniente
 in causa Rev.mo P. Francisco D'Ostilio, OFM Conv., Promotore Iustitiae,
 hoc tulit definitivum decretum.

SPECIES FACTI

1. Em.mus Archiepiscopus Archidioecesis X. decrevit, anno 1978,
 propter rationes indolis pastoralis et oeconomicae ecclesiam paroecialem
 S.E. in civitate A. non amplius cultui divino destinari; quae decisio,
 difficultatibus supervenientibus, solummodo a novo Archiepiscopo anno
 1984 ad actum deduci coepta est, demolitione ecclesiae et subsequenti
 soli alienatione.

Quidam fideles in coetum seu consilium congregati, qui sese appel-
 lavit « Comité pour sauver l'Eglise paroissiale de S.E. à A. », praedictae
 decisioni diversis modis et inceptis adversati sunt atque, re ad Congrega-
 tionem pro Clericis delata, interventum Summi Pontificis pro conser-
 vatione ecclesiae postularunt.

Congregatio primo favorabiliter accipere visa est Coetus instantiam
 (Litt. dd. 26 iunii et 16 iulii 1984); post tamen novem menses, ratio-
 nibus mota quae ab Archiepiscopo oretenus communicatae sunt, rem
 prudentiae ac conscientiae eiusdem Archiepiscopi reliquit (Litt. d. 25
 aprilis 1985), qui hac sibi favorabili decisione suffultus contractum ad
 demoliendam ecclesiam cum quadam societate inivit.

2. Coetus die 28 iunii 1985 huic Supremo Tribunali Signaturae Apo-
 stolicae recursum exhibuit adversus decisionem Em.mi Archiepiscopi Ar-
 chidioecesis X., expresse permissam litteris Congregationis pro Clericis
 diei 25 aprilis 1985, prot. n. 176011/I, qua statuta est demolitio prae-
 fatae ecclesiae.

Comprobatis a Rev.mo P. Promotore Iustitiae praecedentibus hierar-
 chicis recursibus, de eiusdem Promotoris instantia, Em.mus Cardinalis
 Praefectus H.S.S.A.T., decreto, die 22 augusti 1985 exarato, iussit ut,
 ad normam art. 113 *Normarum specialium*, executio impugnatae deci-
 sionis suspenderetur.

Causa iam incepta et patronis utriusque partis constitutis, publicae administrationis patronus exceptionem peremptoriam proposuit de « defectu capacitatis et legitimationis activae ex parte recurrentis ».

Cum recursus huiusmodi ex parte coetus fidelium adversus actum publicae administrationis res omnino nova et practicis consecrariis plena esset, H.S.S.A.T. ministerium postulavit Pontificiae Commissionis Codici Iuris Canonici authentice interpretando, quae sequenti dubio proposito: « Utrum christifidelium coetus, personalitatis iuridicae, immo et recognitionis de qua in can. 299, § 3, expers, legitimationem activam habeat ad recursum hierarchicum proponendum adversus decretum proprii Episcopi dioecesani », responsum dedit: « *Negative, qua coetus; Affirmative, qua singuli christifideles, sive singillatim sive coniunctim agentes, dummodo revera gravamen passi sint. In aestimatione autem huius gravaminis, iudex congrua discretionalitate gaudeat oportet* ».

Responso hoc authentico accepto atque memorialibus, hac de re, a patronis necnon voto a P. Promotore Iustitiae denuo exaratis, Congressus H.S.S.A.T. decrevit die 22 augusti 1987: recursus « considerari nequit, ob defectum legitimationis activae ex parte Consilii recurrentis, neque considerari potest in casu recursus quatenus a singulis fidelibus propositus ».

Adversus decretum Patronus recurrentis recursum interposuit ad normam art. 116 *Normarum specialium* ad collegium iudicans, de quo recurso Nobis est decernere.

IN IURE

3. Quaedam principia breviter recolere oportet, quae ad solutionem causae utilia videntur.

Ut quis ministerium iudicis legitime invocare possit, praeter capacitatem processualem habeat oportet sic dictam legitimationem ad causam, seu legitimationem activam.

Iuxta can. 1476 « quilibet, sive baptizatus sive non baptizatus, potest in iudicio agere ». Hic indicatur capacitas processualis quae in novo Codice pro personis physicis amplissime statuitur, adeo ut ad agendum non amplius requiratur ut quis sit baptizatus, id est ut sit persona seu subiectum iurium et obligationum in ordinatione canonica. Diximus pro personis physicis, quia compertum non est praescriptionem Codicis extendi posse ad personas iuridicas civiles.

Uti legitimitas activa intelligitur capacitas concreta ut quis ad determinatam controversiam solvendam tribunal adire possit. Quae legitimitas

nihil aliud est quam peculiaris et iuridice tutelata relatio cum obiecto controversiae.

Aliis verbis, ut quis in casu concreto agere possit, non sufficit generica capacitas agendi, sed requiritur insuper ut titularis sit alicuius iuris subiectivi vel interesse legitimi, quod asseritur laesum esse.

4. Hac in re statuit can 1737, § 1: « Qui se decreto gravatum esse contendit, potest ad superiorem hierarchicum eius, qui decretum tulit, propter quodlibet iustum motivum, recurrere... ».

Praescriptione huiusmodi, sat ampla, agnoscitur facultas recursum hierarchicum proponendi; nullo tamen modo praetermittuntur supracitatae exigentiae capacitatis processualis et legitimationis activae.

Etsi non expresse statuatur, subintelligitur agi de subiecto capace, id est quadam agnitione in iure gaudente.

Locutione « gravatum esse contendit » haud obscure indicatur fundamentum iuridicum legitimationis activae. *Gravamen* in casu praesupponit recurrentem ius aliquod subiectivum aut saltem interesse habere; quod quidem interesse, ut fundamentum praebeat actioni, intelligi nequit quodcumque, sed debet esse, ut doctrina docet, *personale, directum, actuale et a lege, saltem indirecte, tutelatum*.

Relatio insuper proportionalitatis adesse debet inter interesse laesum et motiva, quae Superiorem duxerunt ad actum administrativum eliciendum.

5. Quae diximus, confirmationem inveniunt in responsione supra memorata Pontificiae Commissionis Codici Iuris Canonici authentice interpretando.

Ad normam praedictae interpretationis, christifidelium coetui, personalitatis iuridicae, immo et recognitionis de qua in can. 299, § 3 experti, non agnoscitur capacitas recurrendi *qua coetus*; agnoscitur vero qua singulis christifidelibus, sive singillatim, sive coniunctim agentibus; quae ultima locutio denotat *consortium litis activum*.

Additur « dummodo revera gravamen passi sint »; quae conditio indubie ad legitimationem activam referenda est. Etenim non de quocumque gravamine agitur, sed de gravamine iuridica consideratione digno, quod revera habetur non propter laesionem cuiuscumque utilitatis aut commodi, sed propter laesum interesse personale, directum, actuale, in lege fundatum et proportionatum.

IN FACTO

6. Consilium pro servanda Ecclesia S.E. personalitate iuridica sive publica sive privata in ordinatione canonica caret (cc. 114; 116; 313; 322, § 1). Caret etiam agnitione ut consociatio privata ecclesiastica. Nul-
libi constat eius statuta recognita esse ab auctoritate ecclesiastica, ut re-
quirit can. 322, § 2.

Ad normam igitur interpretationis authenticæ supra memoratæ *qua coetus* capacitatem processualem non habet.

Neque recursus *qua coetus interpositus* sic et simpliciter haberi potest ut *litis consortium*; nam consortium litis, quod quidem possibile et legiti-
mum est, ita ut fideles coniunctim agant, in limine recursus et communi
consilio efformari debet; quo constituto, procuratorium mandatum pa-
trono rite electo tribuere possunt.

In casu de quo agimus non omnia membra Coetus ac consociationis
« ... », in quam Coetus confluere videtur, fideles erant paroeciae neque
efformare intendebant consortium litis, de quo verosimiliter cogitare
coeperunt tantum post interpretationem authenticam Pontificiae Com-
missionis.

Neque admitti potest, ob rationes supra expositas, declarationem quo-
rundam membrorum Coetus a Patrono recurrentis die 23 aprilis 1987
allatam, effectum habere retroactivum aut sanatorium, ita ut recursus,
ante qua a coetu exhibitus, nunc appareat ut recursus singulorum chri-
stifidelium.

Ex hoc capite ergo concludendum est recursum admitti non posse
ob defectum capacitatis processualis, qui vero defectus minime sanatur
posteriore declaratione, qua quidam ex recurrentibus asserunt se agere
velle coniunctim uti *litis consortium*; desunt enim fundamentalia prae-
requisita.

7. Nunc autem perpendendum est utrum, supposita per hypothesim
capacitate processuali in recurrentibus, seu abstractione facta a defectu
de quo nuper egimus, agnoscere ipsis possit concreta legitimatio activa, aut,
quod idem est, examinandum est *gravamen* assertum.

Examen huiusmodi non ad meritum causae pertinet, ut erronee as-
serit Patronus recurrentis. Agitur de praeliminari examine ad compro-
bandum utrum interesse, quod dicitur laesum decreto Episcopi, conditio-
nibus respondeat supra memoratis.

Breviter, determinandum est num revera habeatur fundamentum seu
titulus iuridicus sufficiens ad recurrendum, quod pendet a natura et quan-
titate gravaminis passi.

a) Iuxta Patronum recurrentis, « interesse princeps quo fideles S.E.
gaudent... in eo ponitur quod ipsi ius habent ad propriam ecclesiam paroecialem, qua tales, nempe qua adscripti et membra illius paroeciae. Ius, vero, ad vivendam christianam vitam in ambitu paroeciae suae, sive in spiritualibus sive in temporalibus » et insuper « pro futuro fideles S.E. incommensurabilia gravamina pati possent eo quod privati essent *iure suo primario habendi ecclesiam paroecialem paroeciae cui adscripti sunt...* immane est gravamen... quia ipsi privantur iure ad sibi servandam fidem, ad servandam et augendam institutionem in doctrina catholica, ad partici-
pandum divino cultui in suis sacris ritibus » (Memoriale pro recurrenti-
bus, pp. 7 et 8). In altero Memoriali idem Patronus asserit: « Ipsi enim
verum « interesse » habent ad hoc quia decretum Ordinarii quod iubet
demolitionem ecclesiae paroecialis eos *impedit quominus legitima iura
sua exercere possint*, et obligationibus sibi pertinentibus parere ».

Iuxta Patronum recurrentis, inter iura quae violantur demolitione
Ecclesiae S.E. adnumerantur: ius et officium ad communionem cum Eccle-
sia servandam (can. 209), ius adiumentum accipiendi ex bonis spirituali-
bus Ecclesiae (can. 213), ius ad persolvendum cultum (can. 214); ius ad
educationem christianam (can. 217); obligatio subveniendi necessitatibus
Ecclesiae (can. 222); ius et obligatio collaborandi in propaganda et susti-
nenda fide, atque — peculiariter — interveniendi in rebus temporalibus
cum spiritu evangelico (can. 225); ius vivendi secundum doctrinam chri-
stianam, eamque cognoscendi et acquirendi (can. 229, coll. cum can.
231), etc.

Uti legenti patet, assertiones huiusmodi nimis probare conantur, et
revera nihil probant. Falso praesupposito nituntur, scil. quod iura me-
morata cum quadam ecclesia paroeciali vel aede sacra vinculata sint, ac
proinde eorum exercitium ab exsistentia certae et determinatae aedis
sacrae pendeat; quod omnino absonum est. Si ita esset, fideles ad aliam
non possent sua sponte transire paroeciam neque umquam auctoritas
ecclesiastica paroecias suppressere, unire, dismembrare posset.

b) Cum agatur de destinanda ecclesia usui non sordido Codex Iuris
Canonici exigit consensum eorum qui iura in ecclesiam sibi legitime vin-
dicant et quod bonum animarum detrimentum non capiat (can. 1222,
§ 2). Iura de quibus sermo fit in canone sunt praesertim iura patrimo-
nialia vel eis assimilata, quae magna ex parte e foundatione vel aedifica-
tione ecclesiae exsurgunt.

Suppressio Ecclesiae S.E. pro recurrentibus fons esse potest quorum-
dam incommodorum seu difficultatum, v. gr. ob longius iter faciendum,

ob deficientem organisationem vel haud prosperam curam pastorem et alia. Sed huiusmodi interesse, etsi reale, non apparet in lege ita fundatum ut legitimet verum recursum, ansam quidem praebere potest pro *petitione gratiae*, minime vero pro recursu iuridico.

c) Idem dicendum est de interesse generali, quo omnes fideles habent pro conservandis aedibus sacris vel monumentis Ecclesiae arte vel historia praestantibus. Fideles possunt auctoritati ecclesiasticae superiori optata sua vel querimonias pandere; interesse tamen huiusmodi fundamentum nullo modo praebet pro recursu hierarchico exhibendo.

Sedulo distinguendus est recursus, qui effectus iuridicos parit, a recursu lato sensu accepto quod fideles auctoritatem ecclesiasticam certiore faciunt de abusibus ab inferiori auctoritate forte patrat. Huiusmodi interventus denuntiatio potius appellari potest et nullis conditionibus ex parte recurrentis subiaceret.

Quibus omnibus, tum in iure tum in facto, mature perpensis, Collegium Em.morum Patrum Cardinalium, pro tribunali sedens ac solum Deum prae oculis habens, Christi nomine invocato, circa propositum recursum respondendum censuit ut respondet: « Negative, seu recursum diei 28 iunii 1985 interpositum a "Comité pour sauver l'Eglise paroissiale de S.E. à A." non esse admittendum ad disceptationem propter defectum capacitatis processualis necnon legitimationis activae in recurrentibus ».

Datum Romae, e sede Supremi Signaturae Apostolicae Tribunalis, die 21 novembris 1987.

AURELIUS Card. SABATTANI, *Praefectus*

[*Sequuntur ceterae subsignationes Cardinalium*]

ROSALIUS JOSEPHUS Card. CASTILLO LARA, *Ponens*

ET NOTIFICETUR

Datum Romae e sede Supremi Signaturae Apostolicae Tribunalis, die 23 ianuarii 1988.

✠ Zenon Grocholewski, *Secr.*

Vincentius Cárcel Ortí, *Canc.*